

Leelo Tungal
NAISEKÄE PUUDUTUS
ehk SELTSIMEES LAPS JA ISA

Raamatu väljaandmist on toetanud Eesti Kultuurkapital

Toimetanud Piret Klaus
Kujundanud Urmas Viik
Copyright © Leelo Tungal ja Tänapäev, 2018
Copyright © Urmas Viik

Trükitud Tallinna Raamatutrükikojas
ISBN 978-9985-62-292-5
www.tnp.ee

Leelo Tungal

Naisekæe puudutus
ehk
Seltsimees laps ja isa

Õõbik ja surm

„Tata, palun ära sure ära! Tata, kas sa kuuled mind?“

Tata ei avanud silmi ega lausunud ainsatki sõna. Eks ta oli üldse kõva unega, kui kord juba magama jäi, vahel isegi norskas valjusti nagu metsakoll, aga nüüd tegi ta lamades selliseid häälightsusi, mis ajasid mulle hirmu peale – ikka „mm-mm“ ja „ou-uu“, nagu oleks tal väga valus. Eks tal ju oligi valus – voodisse pikutama heites ei nõustunud tata mulle muinasjutte rääkima ega tahtnud, et ma talle põlvedega seljas trampides massaaži teeksin, kurtis ainult, et kõht lõhub põrgulikult valutada, pani silmad kinni ega teinud minust üldse välja.

Sellist asja polnud enne juhtunud! Kirjatööd tehes või arvelaunappudega klõbistades ei meeldinud talle ka juttu ajada, kuid siis oli tal alati mahti korraks näpp üles tõsta ja hüüda „Üks moment!“ või „Räägime seitsme minuti pärast!“. Nagu olin märganud, kestsid nii üks moment kui ka seitse minutit umbes sama kaua – ilmatu pikalt –, kuid mõne aja pärast võeti mind ikka jutule. Nüüd aga olin teda hüüdnud ja saku-

tanud juba mustmiljon momenti ja seitsesada minutit ilma vastust saamata. Et ta nüüd ometigi ära ei sureks!

Mõlemad toad ja ka köök olid külmad kui hundilaut, sest tata jaks enne pikaliheitmist tuua ainult ühe sületäie puid, ja sellega meie maja talvisel ajal soojaks ei saa. Aga minu jaoks olid puuhalud liiga suured ja nii rasked, et vaevu jaksan ühe sülle võtta, tuppakandmisest ei saanud juttugi olla. Mis kord see on: jäetakse laps külma tuppa ja hakatakse heast peast surema!

Nii see suremine ju käib, et heidetakse voodisse, ei kõnelda, ei laulda ega jutustata lugusid, vaid lastakse Surmal voodi ääres tegutseda. Pärast seda, kui olin läbi lugenud raamatu ööbikust, kes oma lauluga suutis Surma Hiina keisri voodi juurest imekombel ära ajada, tekkis mul õhtuti tihti hirm, et mis siis saab, kui Surm äkki meie majja tuleb. Hiina keisril oli igasuguseid nõunikke ja asjamehi, kes ta lossi kaitseid – meil maja tee ääres, ukсед lahti, koerad kõigi vastu lahked ... Talvisel ajal pole ööbikuid ka kuulda – Hiinamaal laulavad nad ilmselt aasta ringi.

Aga äkki on tatal maasikavalu? Võib-olla panevad tal ka maasikad kõhu valutama nagu minul, see on tõesti kohutavalt valus – nii valus, et olen juba õppinud neid marju ja isegi moosi ainult nuusutama, kui gi suu jookseb vett ja hirmsasti tahaks kas või ühegi mammu suhu pista ... Maasikavalu puhul anti mulle hästi palju leiget vett juua ja õpetati siis näppe kurku toppima.

Õnneks olid meil mõlemad veeämbrid täis – mõtlesin, et kui tata ühe neist tühjaks joob, siis võib ta Surma peale oksendada. Saab näha, kas Surm kardab oksendamist.

Kui tulin köögist kopsikuga vett toomast, siis justkui nägingi hämaras toas valkja hõlstiga kuju tata voodi poole lehvimas. Surm, see Hiina keisri kimbutaja, kes siis muu!

„Kiriküüt! Kiriküüt!“ karjusin kogu jõust. Ööbiku laulus oli veel teisi veidraid sõnu, aga need ei tulnud mulle meelde.

„Kiriküüt! Kiriküüt!“

Ja ennäe – tata vehkis küll pahaselt käega, aga Surm lõi araks, muutus häguseks, hakkas lainetama ja kadus – tema asemel valendas tata voodijalutsis kortsunud päevatekk.

Panin veekopsiku voodi ette taburetile ja tõstsin häält: „Tata, sa ei tohi ära surra! Kui memmet vangilaagrist koju ei lasta, mis siis minust saab?“

Tata avas silmad ja ohkas vaikselt.

„Jäta kohe suremine järele!“ kamandasin nii kurjalt, kui oskasin.

„Kui sa ära sured, siis ... siis ma ei mängi enam sinuga!“

„Hmm ...“ kostis tema ning tõusis muiates istukile. „Ega väikestel lastel ei passigi kirstu juures susserdada! Nali naljaks, aga nüüd mine onu Arturi juurde ja palu, et keegi nende perest läheks koolimajja ja helistaks esmaabisse. Paistab, et ilma arstideta me sinuga seekord hakkama ei saa. Pane teine kampsik ka peale, kojjas on kangesti külm.“

Onu Artur, tädi Armiida ja nende ilus suur tütar Helvi elasid juba mõnda aega meie naaberkorteris – nemadki olid pidanud koolimajjast välja kolima, aga mitte sellepärast, et neist kedagi oleks tahetud vangi viia nagu meie memmet, vaid ruumipuuduse tõttu: nende sealset toast tehti poiste internaat. „Internaat“ on peen sõna – sellist

nime võinuks minu meelest kanda mõni potilill või näiteks Moskva kohviku kreemikook, kuid tegelikult tähendas see suurt tuba, kus polnud muud mööblit kui ainult kaksteist raudotste ja vedrumadratsitega voodit ja seina külge naelutatud pikk nagi, puust nupud sõjalt püsti.

Minule oli Petoofferite pere meie kõrvale kolimine meeltemööda, sest kui Helvi mind enda poole kutsus, siis näitas ta tihti oma ilusaid asju: kalanahast kingi, mida kutsuti loodotškateks, kaselehtedega merevaigust prossi, meelespeapildiga salmialbumit ja roosa- ning valgetriibulist klaasist sulepead. Selliste ilusate asjade saamise lootuses tasus minulgi suureks kasvada!

Onu Arturi korteriuks asus meie omast ainult kolme-nelja sammu kaugusel, kuid hämaras eeskojas oli alati hirmus külm – teise kampsuni asemel oleksin pidanud hoopis mantli selga panema ja labakindadki poleks olnud liiast. Vana moonakate maja eeskoda oli justkui mingi jääkamber – suvelgi võis siin rahumeeli piimamannerguid hoida, kartmata, et piim tilgastaks, kuid talvel tundus õhk kojas olevat koguni jäisem kui õues. Välisukse alt oli isegi väike lumehang kottaroninud.

Kui tädi Armiida mu koputuse peale ukse lahti tegi, siis näis, nagu oleksin hüpanud sooja juurviljasuppi: köök oli palav ning lõhnas kaalikate, porgandite ja kuivatatud tilli järele. Muidu ma juurviljasupist eriti ei hoolinud, aga seekord tundus, nagu oleks see supiaur otsekui mingist võluanumast välja hoovanud, ja kui tädi Armiida küsis: „Tahad ka ehk natuke suppi?“, noogutasin kohe pead. Helvit köögis polnud, kuid onu Arturiga, kes oma supitaldrikust juba leivatükiga

üle käis, oli ka tore juttu puhuda – tema polnud väiklane inimene ega hakanud pidevalt nina peale määrima, et täis suuga ei räägita. Helvi oli sõitnud talvevaheajaks linnatädile külla ja pidi koos vanema venna Valduriga kinnogi minema. „Ega ta nigunii enne koju pääse, kui tuisuilm mööda saab,“ arvas onu Artur. „Sihukese ilmaga ei tule surm ka kottu välja!“

Surm? See on muidugi hea, et Surm oma kodus püsib – aga äkki meenus mulle, miks tata mind naabrite juurde läkitas. Kuidas ma ometi võisin suppi helpides tata ära unustada!

„Öelnud siis kohe!“ pahandas onu Artur, võttis nagist palitu ja läki läki ning kamandas: „Naine, kõigepealt vii Feliksile kausitäis suppi ja siis vaatame, mis edasi teha!“

Mitte ainult eeskoda, vaid ka meie korter oli vahepeal justkui veel külmemaks läinud.

Tata tõstis pea ning lausus mulle pahasel toonil: „No sind on küll paras surma järele saata!“

Ma ei saanud ta etteheitest aru ja teatasin: „Tõin sulle hoopis külalisi!“ Tata võttis küll mõne lusikataie suppi, kuid pani siis lusika taburetil seisvasse pruuni kaussi tagasi ja heitis jälle pikali. „Rumal lugu,“ vabandas ta tädi Armiida ees. „Arvasin, et mul on mingi kerge toidumürgistus, aga paistab, et see on midagi hullemat – võib-olla pimesool ... Seda juba kodus välja ei ravi.“

„Pimesoolikas pole naljaasi!“ noogutas onu Artur. „See on turske-maidki vendi teise ilma viinud!“

„Eks ole narr lugu – sõjast tuled eluga tagasi ja siis murrab mingi armetu ussjätke su jalust maha!“ arvas tata ning palus onu Arturil

oma pintsaku põuetaskust võtta taskuraamat, kus olid kirjas kõik ta vajalikud telefoninumbrid. „Kui esmaabi oled kätte saanud, võta siis kõne mu õele, Anne juuksuriäri võib veel lahti olla. Kui on haiglasseminek, ega ma siis last kaasa võtta saa.“

Naabrinaine tõi puid, tegi tule ahju ja sõnas: „Laps võib natuke aega ju meie juures olla“, aga mina otsustasin tatat mitte maha jätta: mine tea, äkki tuleb Surm tuisust hoolimata kottu välja – ja mis siis juhtub, kui teda keegi ööbikulauluga eemale ei aja? Surusin selja vastu juba veidi leigemaks muutunud ahju ja jäin valvama. Mine tea, kes võib tulla – võib-olla esmaabiauto, võib-olla Surm, aga võib-olla hoopis memme? Teda olin ma juba ootama harjunud.

